

संकात (aus संघात) m. 1) *Gedrängtheit*: घनत्वं (°संघात BALLANT.) in der Dramatik eine Schilderung in kurzen treffenden Worten Śāh. D. 434. 436. — 2) eine best. Hölle M. 4, 59 (संघात v. l.); vgl. संकार 9). — 3) N. pr. eines Wesens im Gefolge Īva's Vāṇi beim Schol. zu H. 210 (संकात die Hdschr.).

संकात्य (von संकात) m. *Sprengung eines Bündnisses mittels Ueberredung, Bestechung oder in Folge des Schicksals* Śāh. D. 416 fg. संघात्य v. l.

संकाय्यम् (von का, विहीते mit सम्) absol. ऋ° in der Lage sich nicht aufzuheben zu können PAÑĀV. Br. 9, 1, 21. fg.

संकार (von कृ mit सम्) m. P. 3, 3, 122 (vgl. 6, 2, 144). 1) *das Zusammenscharen, Sammeln*: द्रव्य° MBh. 12, 608. — 2) *das Zusammenziehen*: der Sprachorgane RV. Prāt. 14, 2. *das Einziehen*: des Rüssels Ragh. 5, 45. — 3) *das Zusammenbinden, Ordnen* (der Haare): मृदु° adj. (केशपत) MBh. 5, 2903. — 4) *Zurückholung eines abgeschossenen Pfeiles u. s. w. durch magische Mittel; ein solches magisches Mittel* MBh. 1, 5131. 3, 1650. 4, 1830. 6, 3209. 10, 691. R. 1, 30, 2. 3 (31, 2. 4 GORR.). R. GORR. 1, 24, 18. 6, 4, 21. Ragh. 5, 57. Mārk. P. 74, 52. Bhāg. P. 1, 7, 20 (उपसंकार ed. Bomb.). 27. personifiziert als Söhne der Viṣṇu R. 1, 23, 16. — 5) *Zusammenfassung, Zusammenziehung, Compendium*: der Parjāṭa Lāṭṭ. 6, 2, 5. 6, 14. 7, 8. 10, 17. *Sammlung* Kāṭhāṅga 1, 99. 2, 49. 82. 89. = संलेप ĠAṬDH. im ÇKDr. — 6) *Vernichtung* (Einziehung im Gegens. zu Entlassung, Schöpfung) der Welt (H. 161. HALĀ. 1, 117); *Vernichtung* überh. M. 1, 80. MBh. 6, 4462. 7, 2042. 12, 9167. fgg. 13, 818. HARIV. 525. fg. (pl.). 14935. R. 7, 62, 5. KATHĀS. 35, 99. 36, 41. 52, 323. Mārk. P. 81, 53. 103, 2. WRBER, RĀMAT. UP. 337. LINGA-P. bei MUIR, ST. 4, 325. PAÑĀV. 1, 14, 13. 3, 15, 19. Verz. d. Oxf. H. 12, a, 39. fg. 23, b, N. 3. 48, b, 39. 49, b, 6. 80, a, 23. Verz. d. B. H. No. 1365. SARVADARṢANAS. 77, 9. 84, 5. सर्व° NRS. TĀP. UP. in Ind. St. 9, 137. HARIV. 13906. भूत° MBh. 1, 40. प्रजा° R. GORR. 1, 30, 4. विश्व° KATHĀS. 50, 57. भूगणा तन्निपाधमैः MBh. 1, 6847. पुरत्रयस्य HARIV. 16355. नरनागाश्च° RĀGA-TAR. 4, 445. उमर्याम° 6, 354 (°संकार Tr.). वक्रिश्चक्रे संकारमात्मनः MBh. 1, 922. क्रिया° 926. concret so v. a. संकर्तृ (vgl. प्रभव) *Vernichter*: भूतयामस्य 14, 1577. — 7) *Ende, Schluss* (eines Dramas, Actes u. s. w.): = वाक्यार्थोपसंकृतिः PRATĀPAR. 22, b, 8. BHAR. NĀṬYAC. 19, 68. 92. 95. Śāh. D. 388. 556. MĀRĀH. 178, 15. बीजस्य BHAR. NĀṬYAC. 18, 15. काव्य° 19, 67. 102. DAṢAR. 1, 48. Śāh. D. 391. 404. — 8) N. pr. eines ASURA HARIV. 2289 (संक्राद die neuere Ausg.); vgl. संकर्. — 9) eine best. Hölle (vgl. संकात) AK. 1, 2, 2, 2. — Vgl. अस्थि°, ऋतु°, वर्ण°, वेणी°.

संकारक (wie oben) adj. *vernichtend, wegschaffend*; s. अस्थि°.

संकारकाल m. *Zeit des Weltunterganges* MBh. 3, 187.

संकारकालाय (von संकारकाल), °यते *wie die Zeit des Weltunterganges erscheinen* Spr. (II) 1081. 2246.

संकारबुद्धिम् (von संकार + बुद्धि) adj. *die Welt zu vernichten im Sinne habend* HARIV. 11324.

संकारैर्व m. Bhairava als Weltvernichter Verz. d. Oxf. H. 25, b, N. 5. 250, a, 20.

संकारवर्मन् m. N. pr. eines Mannes DAṢAR. 96, 6.

संकारवेगवत् (von संकार + वेग) adj. *brennend vor Ungeduld die Welt zu zerstören* MBh. 13, 1088.

संकारिन् (von कृ mit सम्) adj. *vernichtend* (urspr. *Entlassenes — Geschaffenes wieder einziehend*): सर्व° KATHĀS. 12, 178. 50, 56. संसार-ताप° Verz. d. Oxf. H. 69, a, 6.

संकार्य (wie oben) adj. 1) *zusammenzulesen, — stoppeln* (von verschiedenen Orten her): प्रउग ÇĀṆKH. Br. 21, 3. 4. ÇR. 14, 9, 3. मासाः 13, 27, 6. — 2) *transportabel* ĀCV. ÇR. 12, 6, 4. st. dessen प्रकृष्य PAÑĀV. Br. 25, 10, 5. LĀṬṬ. 10, 15, 15. KĀṬṬ. ÇR. 24, 5, 27. — 3) *zu vermeiden* TAITT. ĀR. 1, 11, 13. — 4) *zu beseitigen, dem Einhalt gethan werden kann oder muss*; mit अ priv.: चक्र HARIV. 10837. राजसूय 11103. वेग 13335. युद्ध MBh. 9, 1166 (असंवार्य ed. Bomb.). गुण 12, 9079. विधिः प्राणिनाम् R. 5, 35, 4. नहि धर्मो ऽप्यसंकार्यो विधर्मफलसंस्कितः 47, 30. तमः Spr. (II) 571. — 5) *abzubringen, zu verleiten, bestechlich* (nur mit अ priv.): अनुरक्तो ह्यसंकार्यः पार्थिवप्रति जनार्दनः MBh. 3, 3078. असंकार्यः स्थितो धर्मे 5288. संकार्याः, मन्त्रिणाः 12, 2069. 4245. R. 1, 16, 4 (20, 4 GORR.). R. GORR. 2, 109. 28, 5, 12, 21. — 6) *dem man Etwas zukommen lassen muss, Ansprüche habend auf*: भूयो भूयो ऽपि संकार्यः पितृवित्तात् MBh. 13, 2538.

संस्कित 1) adj. (s. auch unter 1. धा mit सम्) = संकित Vor. 6, 72. Accent eines auf संस्कित ausgehenden comp. gaṇa *अचितादि* zu P. 6, 2, 146. a) *zusammengefügt, verbunden, angeschlossen, eingefügt*: यष्ट्यावयथ विथुरेव संस्कितम् RV. 1, 168, 6. वि संस्कितं विष्वगिव वृक्ता रपः 8, 56. 21, 83, 2. *विद्वत्संस्कित इव पुरुषः aus zwei gleichen Stücken zusammengefügt* AIT. Br. 4, 22. AV. 11, 8, 16. 3, 31, 6. वातः प्राणेन संस्कितः 19, 27. 7. पर्वणि (Gegens. विस्सत्) ÇAT. Br. 1, 6, 3, 37. 4, 2, 1, 19. पुरीष° 6, 7. 2, 10. मंसेन 8, 6, 2; 14, 7, 2, 6. मूर्ध° 13, 8, 2, 9. पार्श्व° neben einander gelegt LĀṬṬ. 8, 6, 15. प्रकारस्पर्श° RV. Prāt. 5, 22. 16. 11, 6. — b) *ununterbrochen* (in der Wortfolge) RV. Prāt. 10, 9. KAUC. 36. — c) *oxyt. gemischt/farbig* VS. 3, 22. 29, 58. vielleicht auch 18, 39. TS. 2, 1, 2, 4, 5. — d) *festgesetzt, durch Vertrag bestimmt*: धनृत° AIT. Bu. 1, 6. Vgl. सत्य°. — 2) f. *अ* a) *Verbindung*: संस्कृताया उपनिषत् TAITT. UP. 1, 3, 1. महासंस्कृताः ebend. und 4. — b) *so v. a. संधि unmittelbare Verbindung von Lauten, Wörtern nach den grammatischen Regeln* H. an. 3, 309. RV. Prāt. 11, 9, 25. 28. वर्णानामेकप्राणयोगः संस्कृता VS. Prāt. 1, 158. पाद°, प्राण° Schol. ebend. — c) *ein nach diesen Regeln behandelter Text* (im Gegens. zum Worttext), zugleich ein *zusammengestellter Text*. So heissen die vedischen Textbücher, z. B. ऋग्वेद°, तैत्तिरीय°. H. an. परः संनिकर्षः संस्कृता (P. 1, 4, 109) पदप्रकृतिः संस्कृता Nir. 1, 17. RV. Prāt. 2, 1, 14. 43. 6, 5 (कृतसंस्कित adj.). °विधि Comm. zu 11, 34. °काल 8, 21. VS. Prāt. 1, 148. 3, 1. 4, 18. 175. AV. Prāt. 2, 1. 4, 108. fg. 124. TS. Prāt. 5, 1. 21, 10. 24, 1 (vier angebliche Texte). P. 1, 2, 39. 6, 1, 72. 3, 114. 8, 2, 108. संस्कृताध्ययन MBh. 1, 6363. संस्कृताध्यायिन् 13, 6620. ऽन्य M. 11, 200. वेदस्य 77. JĀṬN. 3, 249. ऋक्संस्कृता, यजुषाम्, साम्नाम् M. 11, 262. VP. 3, 4, 19. fgg. Verz. d. Oxf. H. 54, b, 20. fgg. Buṅg. P. 9, 21, 29. im Gegensatz zu ब्राह्मणा Siddh. K. zu P. 1, 2, 36. °पाठ KĀṬṬ. zu P. 8, 4, 28. कपिष्ठल° Ind. St. 1, 469. — d) *überh. ein grösseres Sammelwerk* (wie das Rāmājāna, die verschiedenen Gesetzbücher, die medicinischen Werke von Kāraka und